

РІШЕННЯ У ЦИВІЛЬНИХ СПРАВАХ

У статті 1264 ЦК встановлено, що у четверту чергу право на спадкування за законом мають особи, які проживали зі спадкодавцем однією сім'єю не менш як п'ять років до часу відкриття спадщини.

Відмовивши позивачеві у праві на спадкування і одночасно установивши юридичний факт спільного проживання однією сім'єю без реєстрації шлюбу, апеляційний суд не звернув уваги на те, що згідно з главою 6 розділу IV ЦПК «Окреме провадження» юридичний факт встановлюється тоді, коли від нього залежать виникнення, зміна чи припинення правовідносин, тобто у разі зміни черговості спадкування. Отже, юридичний факт, від встановлення якого ніякі права не виникають, не встановлюється.

*Ухвала колегії суддів судової палати у цивільних справах
Вищого спеціалізованого суду України
з розгляду цивільних і кримінальних справ
від 03 квітня 2013 р.*

(в и т я г)

Колегія суддів судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, розглянувши в судовому засіданні справу М.І.Г. до А.Ю.О. про встановлення факту, що має юридичне значення, визнання спадкоємцем та зміну черговості одержання права на спадкування за касаційною скаргою представника А.Ю.О. — К.Є.С. — на рішення Гагарінського районного суду м. Севастополя від 21 березня 2012 р. та рішення Апеляційного суду м. Севастополя від 12 листопада 2012 р.,

в с т а н о в и л а:

У квітні 2010 р. М.І.Г. звернулась до суду з зазначеним позовом, посилаючись на те, що у вересні 1989 р. між нею та М.Ю.О. був розірваний шлюб, проте вони продовжували проживати однією сім'єю у квартирі у м. Севастополі, вели спільне господарство, мали спільний бюджет, працювали на земельній ділянці, яка була виділена у 1979 р. М.Ю.О. у користування.

У 2003 р. М.Ю.О. пішов на пенсію, не працював, тяжко хворів і вона весь цей час допомагала йому та доглядала його через хворобу та похилий вік. Після смерті М.Ю.О. 25 вересня 2009 р. вона подала до нотаріальної контори заяву про прийняття спадщини. Також до нотаріальної контори із заявою про прийняття спадщини звернувся відповідач, який є двоюрідним братом померлого і є спадкоємцем третьої черги спадкоємців за законом.

У зв'язку з наведеним позивач просила суд встановити факт її проживання однією сім'єю без реєстрації шлюбу з М.Ю.О. в період з вересня 1989 року і по день його смерті, 25 вересня 2009 р.; визнати її спадкоємцем четвертої черги за законом після смерті М.Ю.О. та змінити черговість одержання права на спадкування, визнавши за нею право на спадкування разом із спадкоємцем третьої черги за законом.

Рішенням Гагарінського районного суду м. Севастополя від 21 березня 2012 р. позов М.І.Г. задоволено частково. Встановлено факт проживання М.І.Г., 14 червня 1936 р. народження, однією сім'єю без реєстрації шлюбу з М.Ю.О. у період з вересня 1989 р. і по день його смерті, 25 вересня 2009 р. Змінено черговість одержання права на спадкування, визнано за М.І.Г. право на спадкування разом із спадкоємцем третьої черги спадкоємців за законом А.Ю.О. після смерті М.Ю.О., який помер 25 вересня 2009 р.; вирішено питання про розподіл судових витрат. У решті позову відмовлено.

Рішенням Апеляційного суду м. Севастополя від 12 листопада 2012 р. рішення районного суду в частині визнання за М.І.Г. права на спадкування разом зі спадкоємцем третьої черги скасовано та ухвалено в цій частині нове рішення про відмову у задоволенні позову про зміну черговості одержання права на спадкування. У частині встановлення терміну проживання М.І.Г. з М.Ю.О. однією сім'єю без реєстрації шлюбу рішення районного суду змінено та встановлено період проживання з 01 січня 2004 р. по 25 вересня 2009 р. Вирішено питання про розподіл судових витрат. В іншій частині рішення районного суду залишено без змін.

У касаційній скарзі представник А.Ю.О. — К.Є.С., посилаючись на неправильне застосування судами норм матеріального права та порушення норм процесуального права, просить скасувати зазначені судові рішення в частині встановлення факту проживання однією сім'єю без реєстрації шлюбу та в цій частині передати справу на новий розгляд до суду першої інстанції.

Касаційна скарга підлягає частковому задоволенню з таких підстав.

Відповідно до вимог ст. 324 ЦПК підставами для касаційного оскарження є неправильне застосування судом норм матеріального права чи порушення норм процесуального права.

Задовольняючи позов частково, суд першої інстанції керувався доведеною факту проживання позивачки разом зі спадкодавцем М.Ю.О. однією сім'єю після розірвання шлюбу та вважав наявними підстави для зміни чер-

говості одержання права на спадкування, з четвертої черги на третю для спадкування разом із відповідачем.

Скасовуючи рішення суду першої інстанції в частині визнання за М.І.Г. права на спадкування разом із спадкоємцем третьої черги та відмовляючи в цій частині у задоволенні позову, апеляційний суд керувався тим, що позивач не надала суду доказів, які б підтверджували, що вона протягом тривалого часу не тільки опікувалась, а й матеріально забезпечувала спадкодавця, а також потребу останнього в отриманні такої допомоги.

Змінюючи рішення суду першої інстанції в частині встановлення строку проживання М.І.Г. з М.Ю.О. однією сім'єю без реєстрації шлюбу та встановлюючи період проживання з 01 січня 2004 р. по 25 вересня 2009 р., апеляційний суд керувався тим, що нормами КпШС, які діяли на час розірвання шлюбу у 1989 р., не передбачалося виникнення права спільної сумісної власності чоловіка та жінки, які проживають однією сім'єю без реєстрації шлюбу, а виникнення такого права можливо з 01 січня 2004 р., коли набрав чинності СК.

Проте повністю погодитись із такими висновками апеляційного суду не можна з таких підстав.

Відповідно до ст. 213 ЦПК рішення суду повинно бути законним і обґрунтованим.

Згідно зі ст. 214 ЦПК під час ухвалення рішення суд вирішує такі питання: 1) чи мали місце обставини, якими обґрунтовувалися вимоги і заперечення, та якими доказами вони підтверджуються; 2) чи є інші фактичні дані (пропущення строку позовної давності тощо), які мають значення для вирішення справи, та докази на їх підтвердження; 3) які правовідносини сторін впливають із встановлених обставин; 4) яка правова норма підлягає застосуванню до цих правовідносин.

Зазначеним положенням закону рішення апеляційного суду не відповідає.

Судом встановлено, що в період з 14 червня 1966 р. по 20 вересня 1989 р. М.І.Г. та М.Ю.О. перебували в зареєстрованому шлюбі. 25 вересня 2009 р. М.Ю.О. помер. Відповідно до довідки комунального підприємства «Житлосервіс 5» від 26 лютого 2010 р. М.І.Г. зареєстрована у квартирі за місцем проживання померлого М.Ю.О. з 07 січня 1975 р. Згідно з листа третьої Севастопольської державної нотаріальної контори від 13 жовтня 2011 р. із заявами про прийняття спадщини після смерті 25 вересня 2009 р. М.Ю.О. звернулися М.І.Г. та А.Ю.О.

Статтею 1264 ЦК встановлено, що у четверту чергу право на спадкування за законом мають особи, які проживали зі спадкодавцем однією сім'єю не менш як п'ять років до часу відкриття спадщини.

Відмовивши позивачу у праві на спадкування і, одночасно з цим, установивши юридичний факт спільного проживання однією сім'єю без реєстрації шлюбу, апеляційний суд не звернув уваги на те, що згідно з положеннями глави 6 розділу IV ЦПК про окреме провадження юридичний факт встанов-

люється тоді, коли від нього залежить виникнення, зміна чи припинення правовідносин, тобто у випадку зміни черговості спадкування. Отже, юридичний факт, якщо від його встановлення ніякі права не виникають, сам по собі не встановлюється.

Крім того, встановлюючи факт спільного проживання без реєстрації шлюбу, апеляційний суд не звернув уваги на те, що у порушення вимог ч. 4 ст. 60, статей 57, 212 ЦПК рішення суду не може ґрунтуватись на припущеннях, а всі докази оцінюються у сукупності і жоден з них не має для суду наперед встановленого значення. При цьому, відхиляючи одні докази і беручи за основу інші, суд має дати оцінку підстав для цього. Проте суди зазначені вимоги закону не виконали і мотиви неприйняття доказів, які подані відповідачем, зокрема показання свідків, допитаних за його клопотанням, рішенню Гагарінського районного суду м. Севастополя від 6 липня 1989 р. про поділ майна, тощо, не вказали.

У зв'язку з наведеним, оскільки фактичні обставини для правильного вирішення справи не встановлені, рішення апеляційного суду не може вважатись законним і обґрунтованим та на підставі ст. 338 ЦПК підлягає скасуванню, а справа — передачі на новий апеляційний розгляд, під час розгляду якої суду належить урахувати викладене, дати відповідну правову оцінку доводам і запереченням сторін та ухвалити судові рішення відповідно до установлених обставин і вимог закону.

Керуючись статтями 336, 338 ЦПК, колегія суддів судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ

у х в а л и л а:

Касаційну скаргу представника А.Ю.О. — К.Є.С. задовольнити частково.

Рішення Апеляційного суду м. Севастополя від 12 листопада 2012 р. скасувати, справу передати на новий розгляд до суду апеляційної інстанції.

Ухвала оскарженню не підлягає.

За положеннями частин 1, 2 ст. 321 ЦК право власності є непорушним. Ніхто не може бути протиправно позбавлений цього права чи обмежений у його здійсненні. Особа може бути позбавлена права власності або обмежена в його здійсненні лише у випадках і в порядку, встановлених законом.

Згідно зі статтями 317, 319 ЦК власникові належать права володіння, користування та розпорядження своїм майном. Цими правами власник розпоряджається на власний розсуд. Усім власникам забезпечуються рівні умови здійснення своїх прав.

Відповідно до ст. 349 ЦК право власності на майно припиняється в разі його знищення. У разі знищення майна, права на яке підлягають державній

реєстрації, право власності на це майно припиняється з моменту внесення за заявою власника змін до державного реєстру.

*Ухвала колегії суддів судової палати у цивільних справах
Вищого спеціалізованого суду України
з розгляду цивільних і кримінальних справ
від 24 квітня 2013 р.*

(в и т я г)

Колегія суддів судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, розглянувши в судовому засіданні справу за позовом Г.О.В. до В.Є.І., В.М.Є., комунального підприємства Київської обласної ради «Макарівське бюро технічної інвентаризації», Мотижинської сільської ради Макарівського району Київської області про захист права власності, визнання правочину недійсним та за зустрічним позовом В.М.Є. до Г.О.В. про визнання права власності, усунення перешкод у користуванні майном за касаційною скаргою Г.О.В., поданою представником — З.О.В., на рішення Макарівського районного суду Київської області від 28 серпня 2012 р. й ухвалу Апеляційного суду Київської області від 3 грудня 2012 р.

в с т а н о в и л а:

У червні 2010 р. Г.О.В. звернулася до суду з вказаним вище позовом, посилаючись на те, що в період з 2001 р. до кінця 2009 р. вона та В.Є.І. проживали однією сім'єю без реєстрації шлюбу. 30 жовтня 2003 р. В.Є.І. подарував їй 1/2 частку житлового будинку в с. Мотижин Макарівського району Київської області. У березні 2010 р. В.Є.І. звернувся до суду з позовом до неї про позбавлення її права користування будинком, який він побудував на місці зруйнованого, а 15 квітня 2010 р. — подарував спірний будинок своєму сину — В.М.Є., який зареєстрував право власності на будинок та отримав свідоцтво про право власності на нього.

Г.О.В. вважала, що В.Є.І., укладаючи договір дарування зі своїм сином, приховав, що спірний будинок є спільною частковою власністю, тому просила суд: скасувати свідоцтво про право власності на нерухоме майно, видане на ім'я В.М.Є.; визнати недійсним договір дарування від 15 квітня 2010 р.; скасувати свідоцтво про право власності на нерухоме майно від 5 лютого 2010 р., видане на ім'я Є.І. Виноградова; скасувати державні акти на право власності на земельні ділянки; визнати за нею право власності на 1/2 частку житлового будинку з господарськими спорудами, що знаходиться за адресою: Київська область, Макарівський район, с. Мотижин.

В.М.Є. звернувся до суду із зустрічним позовом, посилаючись на те, що Г.О.В. не має законних прав на 1/2 частку спірного будинку та створює йому перешкоди в користуванні майном.

Ураховуючи викладене, просив суд визнати за ним право власності на спірний житловий будинок, усунути перешкоди в користуванні належним йому майном шляхом виселення відповідача з будинку та зняття її з реєстрації за зазначеною адресою.

23 жовтня 2010 р. В.Є.І. помер, до участі у справі залучені його правонаступники: В.М.Є. та В.О.Є.

Рішенням Макарівського районного суду Київської області від 28 серпня 2012 р., залишеним без змін ухвалою Апеляційного суду Київської області від 3 грудня 2012 р., у задоволенні позову Г.О.В. відмовлено, зустрічний позов задоволено. Визнано за В.М.Є. право власності на спірний житловий будинок, що складається з побудованого у 2009 р. житлового будинку «а» загальною площею 220,4 кв. м, житловою площею 108,7 кв. м. Усунуто В.М.Є. перешкоди в користуванні зазначеним будинком шляхом виселення з нього Г.О.В. та знято останню з реєстрації за адресою у зазначеному будинку. Вирішено питання про розподіл судових витрат.

У касаційній скарзі Г.О.В. в особі представника, З.О.В., просить оскаржувані судові рішення скасувати, посилаючись на порушення судами норм матеріального й процесуального права, та ухвалити нове рішення про задоволення її позовних вимог.

Колегія суддів судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, заслухавши суддю-доповідача, обговоривши доводи скарги та перевіrivши матеріали справи, дійшла висновку, що касаційна скарга підлягає частковому задоволенню з таких підстав.

Відповідно до вимог ст. 324 ЦПК підставами для касаційного оскарження є неправильне застосування судом норм матеріального права чи порушення норм процесуального права.

Відмовляючи в задоволенні позову Г.О.В. та задовольняючи зустрічний позов В.М.Є., суд першої інстанції, з висновком якого погодився й апеляційний суд, керувався тим, що об'єкти нерухомого майна, які відчужувались В.Є.І. на підставі договору дарування від 30 жовтня 2003 р. Г.О.В. та на підставі договору дарування від 15 квітня 2010 р. В.М.Є. є різними, оскільки предметом останнього договору дарування був новозбудований житловий будинок з господарськими спорудами, власником якого був В.Є.І. При цьому підстави для визнання договору дарування, укладеного між В.Є.І. та В.М.Є., з підстав, передбачених ч. 1 ст. 230 ЦК, відсутні. Крім того, у ЦК УРСР, який діяв під час укладення договору дарування від 30 жовтня 2003 р., було відсутнє положення, яке б передбачало перехід права власності на земельну ділянку з набуттям права власності на будівлю.

Проте погодитись із таким висновком суду не можна, оскільки суд дійшов його з порушенням норм матеріального та процесуального права.

Відповідно до ст. 213 ЦПК рішення суду повинно бути законним і обґрунтованим.

Згідно зі ст. 214 ЦПК під час ухвалення рішення суд вирішує, зокрема, такі питання: 1) чи мали місце обставини, якими обґрунтовувалися вимоги і заперечення, та якими доказами вони підтверджуються; 2) чи є інші фактичні дані (пропущення строку позовної давності тощо), які мають значення для вирішення справи, та докази на їх підтвердження; 3) які правовідносини сторін впливають із встановлених обставин; 4) яка правова норма підлягає застосуванню до цих правовідносин; 5) чи слід позов задовольнити або в позові відмовити; 6) як розподілити між сторонами судові витрати.

Зазначеним вимогам судові рішення не відповідають; суди не встановили фактичні обставини, що мають значення для правильного вирішення справи, при цьому порушили норми як процесуального, так і матеріального права.

Судами попередніх інстанцій встановлено, що 14 травня 2003 р. між М.В.М. та В.Є.І. укладений договір дарування, за яким останній отримав у дар житловий будинок з господарськими спорудами, що розташований у с. Мотижин Київської області, Макарівського району. 30 жовтня 2003 р. В.Є.І. подарував 1/2 частку зазначеного будинку Г.О.В., яка 31 жовтня 2003 р. зареєструвала право власності на цю частку будинку та отримала свідоцтво про право власності на неї.

Рішенням виконавчого комітету Мотижинської сільської ради Макарівського району Київської області від 27 жовтня 2009 р. В.Є.І. надано дозвіл на будівництво житлового будинку за адресою розташування спірного будинку. Рішенням виконавчого комітету Мотижинської сільської ради Макарівського району Київської області від 25 грудня 2009 р. затверджено акт про закінчення будівництва та впровадження в експлуатацію індивідуального житлового будинку № 26 з господарськими спорудами за зазначеною вище адресою та оформлено право власності на нього за В.Є.І.

Державні акти на право власності на земельні ділянки площею 0,388 га та 0,250 га видані на ім'я Є.І. Виноградова на підставі рішення Мотижинської сільської ради Макарівського району Київської області від 27 квітня 2005 р.

15 квітня 2010 р. В.Є.І. подарував житловий будинок № 26 своєму сину – В.М.Є.

Відповідно до статей 15, 16 ЦК кожна особа має право на захист свого права у разі його порушення, невизнання або оспорювання. Кожна особа має право звернутися до суду за захистом свого права.

За положеннями частин 1, 2 ст. 321 ЦК право власності є непорушним. Ніхто не може бути протиправно позбавлений цього права чи обмежений у його здійсненні. Особа може бути позбавлена права власності або обмежена у його здійсненні лише у випадках і в порядку, встановлених законом.

Згідно зі статтями 317, 319 ЦК власникові належать права володіння, користування та розпорядження своїм майном. Цими правами власник розпоряджається на власний розсуд. Усім власникам забезпечуються рівні умови здійснення своїх прав.

Відповідно до ст. 392 ЦК власник майна може пред'явити позов про визнання його права власності, якщо це право оспорюється або не визнається іншою особою.

З матеріалів справи вбачається, що 30 жовтня 2003 р. В.Є.І. подарував Г.О.В. 1/2 частку спірного житлового будинку, у зв'язку з чим до останньої перейшло право власності на 1/2 частку житлового будинку та право на приватизацію 1/2 частки земельної ділянки, оскільки земельна ділянка під будинком № 26 була неприватизована.

У період з 2006 р. до 2008 р. В.Є.І. та Г.О.В. було відремонтовано та добудовано спірний житловий будинок, внаслідок чого змінилась його загальна площа з 80,0 кв. м до 220,4 кв. м.

Так, В.Є.І., ввівши в оману виконавчий комітет Мотижинської сільської ради Макарівського району Київської області та Голову Мотижинської сільської ради Макарівського району Київської області, отримав рішення виконавчого комітету Мотижинської сільської ради Макарівського району Київської області від 30 червня 2009 р. № 37 «Про знесення житлового будинку», від 27 жовтня 2009 р. № 65 «Про дозвіл на будівництво житлового будинку», від 25 грудня 2009 р. № 76 «Про затвердження акта вводу в експлуатацію від 30 листопада 2009 року та оформлення права власності індивідуального домоволодіння на ім'я В.Є.І.», які, як наслідок таких його дій, були скасовані рішенням Мотижинської сільської ради Макарівського району Київської області від 17 грудня 2012 р.

Згідно з положеннями ч. 4 ст. 120 ЗК, яка діяла на час укладення договору дарування від 30 жовтня 2003 р., при переході права власності на будівлю та споруду до кількох осіб право на земельну ділянку визначається пропорційно часткам осіб у вартості будівлі та споруди, якщо інше не передбачено у договорі відчуження будівлі і споруди.

Таким чином, В.Є.І. позбавив Г.О.В. права власності на 1/2 частку спірного житлового будинку та права на приватизацію земельної ділянки під належною їй часткою будинку, яка є необхідною для його обслуговування.

Також відповідно до вимог ст. 349 ЦК право власності на майно припиняється у разі його знищення. У разі знищення майна, права на яке підлягають державній реєстрації, право на це майно припиняється з моменту внесення за заявою власника змін до державного реєстру.

Проте Г.О.В. ніякої заяви про припинення права власності до комунального підприємства Київської обласної ради «Макарівське бюро технічної інвентаризації» не подавала.

Крім того, взявши до уваги доводи В.М.Є. про те, що йому та Г.О.В. були подаровані різні житлові будинки, виходячи з площі будинків та реєстраційних номерів у Реєстрі прав власності, суди не врахували, що відповідно до наказу Міністерства юстиції України від 28 січня 2003 р. № 7/5 «Про затвердження Порядку ведення Реєстру прав власності на нерухоме майно» ідентифікатором об'єкта нерухомого майна є його адреса, яка у цьому випадку не змінювалась.

У порушення вимог статей 212–214 ЦПК суди на зазначені положення закону уваги не звернули; не визначилися з характером спірних правовідносин; доводів сторін належним чином не перевірили, не врахували, що Мотижинська сільська рада Макарівського району Київської області й комунальне підприємство Київської обласної ради «Макарівське бюро технічної інвентаризації» визнали позовні вимоги Г.О.В., які стосуються їх діяльності та дійшли передчасного висновку про відмову в задоволенні позовних вимог Г.О.В. та задоволення зустрічного позову В.М.Є.

За таких обставин ухвалені судові рішення не відповідають вимогам ст. 213 ЦПК щодо законності й обґрунтованості, зазначені вище порушення призвели до неправильного вирішення спору, що в силу ст. 338 ЦПК є підставою для скасування ухвалених судових рішень із передачею справи на новий розгляд до суду першої інстанції.

Керуючись статтями 336, 338 ЦПК, колегія суддів судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ

у х в а л и л а:

Касаційну скаргу Г.О.В., подану представником — З.О.В., задовольнити частково.

Рішення Макарівського районного суду Київської області від 28 серпня 2012 р. й ухвалу Апеляційного суду Київської області від 3 грудня 2012 р. скасувати, справу передати на новий розгляд до суду першої інстанції.

Ухвала оскарженню не підлягає.

За змістом ст. 526 ЦК зобов'язання має виконуватися належним чином відповідно до умов договору і вимог цього Кодексу та інших актів цивільного законодавства.

Відповідно до ст. 534 ЦК у разі недостатності суми проведеного платежу для виконання грошового зобов'язання у повному обсязі ця сума погашає вимоги кредитора в такій черговості, якщо інше не встановлено договором: у першу чергу відшкодовуються витрати кредитора, пов'язані з одержанням виконання; у другу чергу сплачуються проценти і неустойка; у третю чергу сплачується основна сума боргу.

Таким чином, переглядаючи справу в апеляційному порядку, апеляційний суд не врахував, що, крім стягнутої за рішенням кредитної заборгованості, існувала ще й інша заборгованість за кредитом, оскільки після ухвалення рішення суду борг не погашався, а кошти в рахунок погашення боргу надійшли до банку майже через рік, тому за час несплати коштів з моменту ухвалення судового рішення та до надходження грошових коштів від реалізації банком предмета іпотеки відповідно до умов кредитного договору здійснювалось нарахування процентів на залишок основного боргу та процентів на прострочений борг і пені, як це передбачено ст. 534 ЦК.

*Ухвала колегії суддів судової палати у цивільних справах
Вищого спеціалізованого суду України
з розгляду цивільних і кримінальних справ
від 29 травня 2013 р.*

(в и т я г)

Колегія суддів судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, розглянувши в судовому засіданні справу за заявою П.Г.В. про визнання виконавчого листа таким, що не підлягає виконанню, за касаційною скаргою публічного акціонерного товариства «Державний ощадний банк України» на ухвалу Апеляційного суду Кіровоградської області від 5 лютого 2013 р.,

в с т а н о в и л а:

У липні 2012 р. П.Г.В. звернувся до суду з зазначеною вище заявою, посилаючись на те, що на підставі рішення Кіровського районного суду м. Кіровограда від 23 листопада 2010 р. у справі за позовом публічного акціонерного товариства «Державний ощадний банк України» (далі — ПАТ «Державний ощадний банк України») до П.Г.В., П.А.Г. про стягнення заборгованості за кредитним договором був виданий виконавчий лист про стягнення з останніх кредитної заборгованості в розмірі 470 779 грн 73 коп. ПАТ «Державний ощадний банк України» пред'явив виконавчий лист від 4 серпня 2011 р. № 2-6234 до примусового виконання частково, а саме в частині стягнення 128 746 грн 97 коп. заборгованості та 910 грн судових витрат, у зв'язку з чим 19 березня 2012 р. було відкрито виконавче провадження.

Також заявник указував, що П.А.Г. вносила грошові кошти на погашення заборгованості за кредитним договором і повністю погасила борг, тому просив суд визнати виконавчий лист від 4 серпня 2011 р. таким, що не підлягає виконанню.

Ухвалою Кіровського районного суду м. Кіровограда від 15 листопада 2012 р. у задоволенні заяви П.Г.В. відмовлено.

Ухвалою Апеляційного суду Кіровоградської області від 5 лютого 2013 р. ухвалу суду першої інстанції скасовано, постановлено нову ухвалу, якою визнано виконавчий лист від 4 серпня 2011 р. № 2-6234, виданий

Кіровським районним судом м. Кіровограда, про стягнення з П.А.Г. та П.Г.В. заборгованості за кредитним договором і судових витрат таким, що не підлягає виконанню.

У касаційній скарзі ПАТ «Державний ощадний банк України» просить скасувати оскаржувану ухвалу апеляційного суду, посилаючись на порушення судом норм матеріального та процесуального права, залишивши ухвалу суду першої інстанції в силі.

Колегія суддів судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, заслухавши суддю-доповідача, обговоривши доводи скарги та перевіrivши матеріали справи, дійшла висновку, що касаційна скарга підлягає задоволенню з таких підстав.

Відповідно до вимог ст. 324 ЦПК підставами для касаційного оскарження є неправильне застосування судом норм матеріального права чи порушення норм процесуального права.

Відмовляючи в задоволенні заяви П.Г.В., суд першої інстанції керувався тим, що з часу ухвалення судом рішення від 23 листопада 2010 р. та надходження грошових коштів від реалізації будинку в рахунок погашення основного боргу за кредитним договором, банком здійснювались нарахування процентів на залишок основного боргу, нарахування процентів та пені, що склало заборгованість в розмірі 128 746 грн 97 коп.

Такі висновки суду першої інстанції є правильними, відповідають матеріалам справи й вимогам закону.

Скасовуючи ухвалу суду першої інстанції та задовольняючи заяву, апеляційний суд керувався тим, що заборгованість за кредитним договором погашена в повному розмірі, тому виконавчий лист слід визнати таким, що не підлягає виконанню.

Проте погодитись із такими висновками апеляційного суду не можна.

Судом першої інстанції встановлено, що 23 листопада 2010 р. Кіровським районним судом м. Кіровограда ухвалено рішення, яким з П.Г.В., П.А.Г. на користь ПАТ «Державний ощадний банк України» стягнуто солідарно заборгованість за кредитним договором у розмірі 470 779 грн 73 коп. та 910 грн судових витрат. 5 вересня 2011 р. житловий будинок, який перебував у іпотеці банку був добровільно реалізований боржниками, кошти від його реалізації у розмірі 328 тис. грн були перераховані з рахунку покупця будинку — К.О.В., у рахунок погашення кредиту П.А.Г.

Згідно з платіжними квитанціями сплата боргу відбулась внесенням готівки через банк у рахунок погашення кредиту. 5 вересня 2011 р. до банку на погашення кредиту надійшли грошові кошти в розмірі 328 426 грн 80 коп., які були зараховані на погашення кредиту, а 23 серпня 2011 р., 26 серпня 2011 р. та 5 вересня 2011 р. грошові кошти в розмірі 140 840 грн 16 коп., які були зараховані на погашення процентів.

Відповідно до пунктів 1.1, 1.5 договору про іпотечний кредит від 19 червня 2008 р. позичальник зобов'язується сплачувати проценти за користування кредитом у розмірі 18,5 % річних, щомісячно до 19 числа місяця, наступного за звітним, проводити погашення кредиту рівними частинами в розмірі 1 958 грн 33 коп. та сплачувати проценти, нараховані банком на залишок заборгованості за кредитом.

За змістом ст. 526 ЦК зобов'язання має виконуватися належним чином відповідно до умов договору та вимог цього Кодексу, інших актів цивільного законодавства.

Відповідно до ст. 534 ЦК у разі недостатності суми проведеного платежу для виконання грошового зобов'язання у повному обсязі ця сума погашає вимоги кредитора у такій черговості, якщо інше не встановлено договором: у першу чергу відшкодовуються витрати кредитора, пов'язані з одержанням виконання; у другу чергу сплачуються проценти і неустойка; у третю чергу сплачується основна сума боргу.

Таким чином, апеляційний суд, не врахував, що, крім стягнутої за рішенням кредитної заборгованості в розмірі 470 779 грн 73 коп., існувала ще й інша заборгованість за кредитом, оскільки після ухвалення рішення суду борг не погашався, а кошти в рахунок погашення боргу надійшли до банку майже через рік — 5 вересня 2011 р., тому за час несплати коштів з моменту ухвалення судового рішення та до надходження грошових коштів від реалізації предмета іпотеки банком відповідно до умов кредитного договору здійснювалось нарахування процентів на залишок основного боргу та процентів на прострочений борг, пені, що передбачено ст. 534 ЦК.

За таких обставин висновок суду першої інстанції, що заборгованість за кредитним договором була погашена не в повному розмірі, є обґрунтованим.

Отже, суд першої інстанції встановив всі обставини справи, надав їм належну правову оцінку та постановив законну ухвалу.

Відповідно до ст. 339 ЦПК, установивши, що апеляційним судом було скасовано судові рішення, ухвалені згідно із законом, суд касаційної інстанції скасовує судові рішення суду апеляційної інстанції і залишає в силі рішення суду першої інстанції.

Керуючись статтями 336, 339 ЦПК, колегія суддів судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ

у х в а л и л а:

Касаційну скаргу публічного акціонерного товариства «Державний ощадний банк України» задовольнити.

Ухвалу Апеляційного суду Кіровоградської області від 5 лютого 2013 р. скасувати, ухвалу Кіровського районного суду м. Кіровограда від 15 листопада 2012 р. залишити в силі.

Ухвала оскарженню не підлягає.